

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

8. De Simonia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

tem sacram de loco sacro, vel non sacrum de sacro,
vel sacrum de non sacro.

Qui Calicem sacrum è loco non sacro surripit, 17
proprie sacrilegium committit, quicquid iuristæ di-
cant, quia eorum non est definire, quid nam sacri-
legi crimen sit, sed canonum. Res non sacras au-
ferre ex loco sacro est sacrilegium, quia aliquo mo-
do pertinent ad Ecclesiam in cuius fidem & immu-
nitatem susceptæ sunt.

Qui crumenam alicui in Ecclesia abscondit, est 18
sui sacrilegus, licet in externo foro non ita punia-
tur, nam ad reuerentiam Ecclesiarum rationabili-
ter pertinent, ut res omnes in iis positæ à furtis & ra-
pinis liberæ sint. Quare violatur immunitas Eccle-
siæ per ablationem talium.

Qui furtum sacrilegum cum violenta effractione 19
committit, excommunicationem ipso iure incurrit,
adeo ut post denunciationem papæ ad sacram se-
dem Apostolicam pro absolutionis benefici-
o mittendus sit, nisi in prouincia sit aliquis à sede Apo-
stolica priuilegiatus, ut à censuris iuris Papæ reser-
uatis absolueret possit.

C A P. VIII.

De Simonia.

Simonia à Simone Mago hæretico appellata (qui 1
Act 8. pecuniam Apostolis obtulit; dicens, date
& mihi hanc potestatem, ut cuiusque imposuero
manus, accipiat Spiritum Sanctum. Quod ea inten-
tione petisse putatur, ut hac ratione postea spiri-
tum sanctum tanquam seruum pro pecunia vende-
ret) tamen Simonia sine hæresi potest esse (licet Si-
mon Magus hæreticus fuerit in praua voluntatis
affectio-

affectione, & in indigna fraudatione rerum spiritua-
lium, & quasi proinde ac res prophanæ venales seu
precio æstimabiles fieri possunt.

§. I.

Quid sit Simonia.

2 **S**imonia est studiosa voluntas emendi aliquid spi-
rituale vel spirituali annexum. Dicitur volun-
tas, quia sufficit affectio Simoniaca (etiam sine pa-
cto) cum opere consecuto (dicitur emendi, ven-
dendi) vt comprehendat omnem contractum one-
rosum & reciprocum, in quo res temporalis tan-
quam precium siue æstimatio rei commutatæ seu vi-
cissim datæ interuenit.

3 Quædam sunt spiritualibus annexa anteceden-
ter (ius patronatus, vasa, vestes sacræ. Quædam
concomitanter (vt labor corporis in sacrificando.)
Quædam consequenter, vt redditus beneficiorum.

NB. Essentialis materia Simoniæ in eo consistit,
quod res sacra aut spiritualis indigne ac irreligi-
ose tractatur, si cum re temporalis in commutationem
ducatur, perinde ac si tam vilis, vt instat tempora-
lium rerum venalis proponi possit; Id notauit S.
Hieronymus ex cap. 10. Matth. super illa verba: *Gratis accepistis, gratis date.* Perinde enim agitur, quan-
do res spiritualis cum temporalis commutatur, ac si
illa non minus quam hæc libero hominis dominio
subiecta sit, & non à solius Dei gratuita voluntate
& operandi virtute dependens: colligitur ex dicto
Actor. 8. Pecunia tua tecum sit in perditionem;
quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri
posse.

4 Simonia est species sacrilegii iuri naturali repu-
gnans

trans supposita fide & reuelatione donorum spiri-
tualium quatenus res sacra ita vilis reputatur, vt ve-
luti venalis proponatur est mortale grauissimum,
nec sic veniale obleuitatem materiae, quia est grauis
in reuerentia, imò blasphemia, ita tractare quod-
cumque donū gratiæ ac si tam vilis sit, vt à potestate
hominis dependeat vt precio aestimari, & vendi
possit.

Est etiam cōtra iustitiam ex parte vendentis, si in
cōpensatione rei quatenus precisè spectatur, tem-
porale aliquid accipiat. Qui enim temporalem rem
ab altero accipit, sine vllō iure accipiendi, is in iusti-
tiam committit, sed dāns alteri rem spiritualem, nul-
lum ius habet vicissim accipiendi rem temporalem.
Nam accipere non potest titulo gratuitæ donatio-
nis, quia suppono, alterum non habere intentio-
nem dandi gratis, neque ex titulo oneroso, quia talis
contractus ipso iure naturali diuino & Ecclesiasti-
co irritus est.

Fama & corporis integritas, quodammodo pe-
cunia aestimari possunt, quia humano arbitrio vsui
deputata non ita vero vt sacra & spiritualis.

§. II.

Quale precium in Simonia requiratur.

Suppono, ad Simoniam rationem precium
requiri, quippe malitiā eius in emptione
& venditione consistente, quæ sine precio esse non
possunt. Item spectata rei natura non est simonia,
rem spiritualem cum spirituali commutare vnum
beneficium cum altero, &c.

Neque Simonia est, rem temporalem gratuito
dare, aut remunerationis causa ei offerre, quæ rem
M m m spiri-

spiritualem exhibet (ratio, quia donum gratuitum opponitur precio: quippe quod tanquam vicissim ex iustitia debitum promittitur, neq; refert, licet utrimq; intentio sit sperandæ remunerationis. NB. Tamen propter periculum affectus simoniaci talia interdum Ecclesiastico iure prohibentur.

- 9 Si antidotalis remuneratio (v. c. dono tibi pecuniam, sed ea conditione, vt mihi vicissim ex gratitudine præstare debeas rem spiritualem) pro re exhibita spiritali in obligationem pacti ex iustitiæ vel fidelitatis pacto deducatur, simoniæ vitium committitur, quia tunc datio non est gratuita sed onerosa, ideo potius permutatio. Et nisi hoc dicamus nulla erit simonia, nulla usura, quam non liceat tali contrahendi formula declinare, v. c. gratis ac liberaliter tibi conferam, hanc rem spiritualem, sed ea conditione, vt vicissim ex gratitudine mihi obligatus sis ad dandam pecuniam.
- 10 Qui beneficium alicui Ecclesiasticum confert, aut pecunias mutuo dat, generaliter monere potest, vt gratum is se exhibeat cui datur, sed nulla noua obligatio precio æstimabilis imponi debet. Quæ ratione diuites cum pauperibus elemosynam dant, eos hortari solent, vt pro ipsis orent, quasi alias nihil daturi essent, & pauperes vicissim, se oraturos, promittunt: Idem censendum de contractu matrimonii.

NB. Nec simoniacum est, si alicui v. c. Ecclesiasticum beneficium conferas ea intentione & protestatione, vt hoc modo obligatione antidotali gratitudinis te exoneret.

Simonia non est promittere aut donare alteri

rem temporalem sub conditione aut modo, ut spirituale ab ipso opus præstetur - non tamen per modum retributionis seu commutationis; v. c. si parentes filiis munera promittunt sub conditione, ut sacramenta frequentent, puella viro hæretico promittat matrimonium, si Catholicus fieri velit, Ratio, quia non committitur simonia, ubi non est contractus onerosus ac reciprocus, sed liberalis donatio, cum donatarius rem non præstat cum obligatione, ac proinde non in contractum onerosum & reciprocum transit. Quod si obligatio imponatur vicissim promissario v. c. do tibi centum ut eas ad religionem, est simonia, aut si conditio sit de faciendo aliquid in gratiam dantis v. c. do tibi hanc rem, v. c. decem aureos si mihi vel amico de his sacras reliquias est simonia.

Spectata rei materia non est simonia, ut præstare alteri officium spirituale, principaliter propter rem temporalem, quæ inde provenit, non ut precium v. c. propter speratam elemosynam.

NB. Clericus simoniacus est, si propter distributiones tanquam finem operis principalem in Ecclesiam veniat; si finis ille tanquam operis precium intendatur, tali autem seclusa intentione, de ordinario voluntatis operantis spirituale, principaliter propter licitum temporale solum culpa est venialis; Quandoquidem finis huius appetitionis mortaliter pravis non est, sed solum inordinata eius appetitio.

Clerici ministrantes fidelibus spiritualia ab iis temporalia accipiunt, ut iustum ac debitum vitæ stipendium: *Dignus est enim operarius mercede sua.* 1. Corin. 9. Quis militat suis stipendiis

M m m x v n q u a m ?

vnquam? Plenius naturalis iustitia exigit, vt si quis in alterius gratiam atq; commodum occupatus est, & laborat sufficiens victus & sustentatio considerato statu personæ eius; præbeatur & tunc non accipitur pro spiritali, sed quatenus præcise seruitium est, siue operatio in alicuius gratiam suscepta. Cum enim omni seruienti stipendium & sustentatio debetur, cur non etiam ministris Ecclesiæ? Consequenter ipsi ministri recipientes stipendium (ex pacto) ex iustitia obligantur ad officium spirituale, alioquin stipendium reddere debent, quod ipsis datur propter officium. Neque vero ita gratuitum officium spirituale ministrari debet, vt omne simpliciter debitum ob acceptionem precii temporalis. Nam qui v.c. pactus est, se sacrificaturum pro altero, si is vicissim aliquid refarcit, pro ipso oiet, obligatus imò si solum singulariter promittat.

- 14 Stipendium (Clerico ministranti v.c. celebranti non datur, vt mera eleemosyna, sed vt ex iustitia debitum, licet pauper non sit. Nemo enim suis stipendiis alteri militari seu operari cogitur.
- 15 De stipendio sibi debito Clericus pacisci potest, modo absit exactio turpis auaritiæ, aut simoniæ speciem præse ferens: Ratio, quod enim naturali iure ex iustitia debetur, illud etiam in pactum deducere licitum est. Cæterum cum quantitas stipendii naturali iure determinata non est, lege aut consuetudine taxari potest, imò etiam partium conuentione. Nec est simonia etiam, si pecunia numeretur ante officium præstitum.
- 16 Si Parochus ex decimis, aliis ex prouentibus sufficientem sustentationem habeat, non potest aliquid pro sacramentorum administratione & similibus

libus officiis exigere. Nam omnis exactio iniusta est, quæ fit ratione operis, alioquin ex iustitia debiti cum tunc desit ius siue titulus exigendi: Limita, nisi sit consuetudo legitime præscripta.

Speciale id est in Societ. Iesu quod pro officiis ad 17 proximum erudiendum ad spiritualiter adiuuandum exercitiis nullum temporale stipendium vel elemosynam accipere possit, si nimirum in communi seu in particulari. Quod si aliquid datur in signum gratitudinis accipi potest, cum id non habeat rationem compensationis.

Illud Nauarr: Si alter centum aureos libere daret secluso pacto & ego gratificandi causa centum sacra promitterem sine dependentia vnus promissionis ab altera licitum esset.

In fundatione collegii non potest Societas Iesu 18 se obligare ad dandum concionatorem, confessarium aut professorem: Excipe nisi obligatio docendæ Theologiæ esset accessoria Vniuersitati; Eam enim acceptans societas ex consequenti obligatur, ad ordinarias eius lectiones.

Si Religiosus Societ. Iesu pro sacro ministerio pe- 19 cuniam accepit, restituere debet danti: quia collegium non accipit: Cum illud repugnet voto paupertatis, Ergo danti, idque propter religionem voti, non ob legem iustitiæ, utpote quæ violata non est, quod si tamen alter, cui pecunia reddenda est, contentus sit, ut nomine ipsius pauperibus detur, satisfiet eius obligationi iuxta dictum lib. tract. 5. cap. 7. num. 16.

Religiosus Soc. Iesu non potest spirituale ministe- 20 rium præstare eo pacto, ut stipendium exinde alteri personæ proueniat, utpote peccans contra votum

M m m 3 pauper-

paupertatis cui perinde sit, ac si pro ipso acciperet. Quod si tamen alius sacerdos obligatus sit ad missas v. c. legendas ex fundatione aut dispositione, loco eius sacrificando eum liberare poterit, quia iam praecessit pactum, & ius acquisitum est illi sacerdoti, consequenter Religiosus non cooperatur pacti; seu vt clarius dicam suo sacrificio non acquirit pecuniam, sed solum liberet alterum sua sacrificandi obligatione.

- 2 1 Si minister in casu necessitatis sacramentum ex affectu simoniaco ministrare non vult, nisi oblata ipsi pecunia; non est illicitum dare ad redimendam iniustam vexationem, & auaritiam eius expleendam, datio pecuniae, non nisi per accidens ordinatur ad ministrationem sacramenti, videlicet tanquam reuens, prohibens. Confir. quia datio stipendii ex operantis intentione ordinatur ad sacramentorum v. c. ministrationem siquidem beneficium datur propter officium, tamen quia non datur vt precium operis spiritualis, sed vt necessario sustentatio personae. Iterum dans pecuniam tali causa non intendit alterum inducere ad simoniam, sed abducere à peccato iniustae vexationis, neque refert, etsi dans aduertat accipientem ministraturum eam simoniacè propter pecuniam tanquam precium: Ille enim nihilominus bonam intentionem seruare potest permittendo huius peccatum.

Simili ratione potest dare pro Eucharistia violentè retinenti Tyranno pecuniam ad redimendam vexationem vt à sacrilegio cesset.

- 2 2 Qui in beneficio Ecclesiastico ius acquisitum habet, altera persona quacunque eum iniuste vexante, vexationem istam pecunia redimere non prohibetur. (Ratio, qui enim habet ius spirituale

acquistum, is non dat pecuniam pro eo accipiendo, sed solum pro auertenda iniuria seu vexatione. Nam iniuriam pecunia redimi posse, constat ex libro 1. & 4. ff. de condi& ob turpem causam. Quod si tamen quis in beneficio ius plene acquisitum non habet, simoniam saltem iuris positivi committere censetur, offerendo tali personæ pecuniam, quæ per se ac directè eius promotionem impedire vult, si tamen per accidens v. c. impedit, cum ad ipsum non pertineat collatio beneficii violenter obstando, ne possessionem accipiat, Potest offerre pecuniam ad redimendam vexationem. Dixi ex iure positivo Ecclesiastico: Quia redimere vexationem ab eo ad quem spectat ius spirituale conferre v. c. si dem pecuniam præferantur ut non præferant mihi aliquem indigniorem; vel confirmatori, ut me legitimè electum per iniuriam non repellat: Huiusmodi pactiones censeri solent simoniacæ: Ratio, quia cum isti non tantum iniuste impedire, sed etiam iuste conferre possint aliquod ius spirituale beneficii, ideo quia dateis pecuniam ut non impediunt, quatenus collatores sunt, is censetur non merè vexationem, seu impedimentum remouere velle, sed directè viam sibi ad beneficium præcio comparare.

Simoniacum non est, neque illicitum offerre pecuniam electoribus, ne exequantur propositum personam indignam eligendi, ad redimendam enim vexationem, siue iniustum nocumentum Ecclesiæ id fit, quod si vnus solus dignus censeatur modo non intendatur propter ipsum dare pecuniam, censetur id per accidens esse.

Non est simoniacum in absolute vel dispensatione

M m m 4 tione

tione pecuniam exigere, non ut precium pro collata facultate, sed ut pœnam seu mulctam pro commisso peccato ad pias causas applicandum.

§. III.

De Divisione precij simoniaci.

25 **P**recium simoniæ diuidi solet in munus (debitum iustitiæ commutatione pœccamen & onus aliquod) à manu, munus à lingua, & munus ab obsequio. Per munus à manu non tantum intelligitur pecunia, sed omnis alia res naturalis precio æstimabilis, v. c. si quis Episcopo propter beneficium, vel ordines collatos aliquod debitum remittat simoniacum est.

26 Per munus à lingua intelligitur laus, adulatio, preces pro aliquo interponendæ ex vi pacti expressi vel taciti, ut res aliqua spiritualis vicissim conferatur v. c. Commendabo te apud Principem, si Ecclesiasticum beneficium meo filio conferas. Secluso autem pacto explicito, vel implicito non est simonia precibus vel adulationibus beneficium impetrare: Ratio est, quia ad simoniam non sufficit dare rem spirituales ex motiuo rei temporalis v. c. propter amicitiam: obsequia, preces, sed opus est ut detur pro re temporali tanquam pro precio videlicet in compensationem illius vel ex iustitiæ obligatione.

Per munus ab obsequio intelliguntur quæcunque alia obsequia seu seruitia alicui præstita, vel præstanda sub obligatione conferendi beneficium Ecclesiasticum. Simonia non est, si Episcopus vel collator famulo beneficium conferat sine vilo pacto, dummodo famulus non sine salario intuitu, & cum

cum spe beneficii acquirendi beneficium quod per-
niciosum & scandalosum.

Neque simoniacum est conferre beneficium Ec-
clesiasticum propter amicitiam consanguinitatem
aut actualem iniuriam tollendam: Ratio, quia non
quævis conditio promissioni, aut dationi adiecta
facit contractum reciprocum, in quo simonia fun-
dari debet, sed solum si conditio vicissim afferat o-
mnis seu obligationem iustitiæ, per modum cuius-
dam commutationis. Nam qui puellæ v. c. dotem
promittit sub conditione, si nuptias celebrarit, si re-
ligionem professâ fuerit, is non censetur onerosum
contractum celebrare, sed gratis promittere qua-
cunque sub conditione, modo ob causam.

NB. Eademque ratione reciprocus aut simonia-
cus contractus non est dare clerico victum seu sti-
pendium sustentationis propter officium, adeoque
sub conditione, si spiritualia gratis ministrer, alio-
quin verò restituere stipendium debeat tanquam
datum ob causam causâ non securâ. Similiter licitum
& in Ecclesia consuetum est, donare vel legare
Ecclesiæ fundum vel aliam rem temporalem sub
conditione applicationis ad determinatum usum
pium v. c. ut dies anniuersarius celebretur, etiam ex-
presso, ut si talis conditio non seruetur reuocari pos-
sit donatio aut legatum.

Latro se obligans, quod in posterum nihil damni
iniuste illaturus sit, nouam obligationem contrahit,
pro qua precium validè accipiet; simili ratione non
est simoniacum dare vel resignare alicui beneficium,
exigendo tanquam conditionem, ut is cui resigna-
tur ab actuali iniuria cesset, tunc enim non imponi-
tur ipsi noua obligatio, sed solum exigitur per se ex

M m m 5 iusti-

iustitia debitum est. Simoniacum est, si ideo detur beneficium, si beneficium accipiens debeat promittere, quod futuro tempore nihil damni iniusto collatori aut resignatori illaturus sit.

- 29 Per se loquendo, non videtur esse simoniacum conferre beneficium debitori iniustam moram trahenti sub conditione praesentis vexationis statimamouendae: Ratio, quia hoc casu mutuans non censetur mutuam obligationem imponere mutuuario, quando ea solum sibi dari postulat, quae ex antecedentibus pactis liquido debentur.

§. IV.

De re spirituali, quae est materia Simoniae siue merx.

- 30 **D**octrinam seu instructionem scientiarum naturalium pro mercede locare aut quasi vendere non est simoniacum, quia non est res sacra, spiritualis, seu ad salutem animae instituta & actio instructionis voce facta precio aestimabilis est, peccatum tamen est plus iusto modo indebito, videlicet collectas à scholaribus exigere, praeterquam si priuata instructione extraordinarium officium discipulis impendat. Nec simoniacum est, mercedem accipere pro doctrina Theologica, neque supernaturalis est ex parte principii, neque ex parte finis: Non principii, quia licet perfectus assensus Theologicus à fide supernaturali & infusa pendeat, ipsa tamen doctrina discursiua, quatenus discipulo proponitur, omnino naturalis & acquisita est, à supernaturali fide per se ac necessario dependeat, quod & argumento colligitur: quod etiam haereticus & fide supernaturali destitutus vnus etiam dubitans

bitans de veritate doctrinæ Theologicæ, eandem tamen ex humana & acquisita peritia, suppositis reuelatis, & communiter creditis fidei propositionibus alios edocere possit. Non item ex parte finis, quia instinctio illa discursiua per se non ordinatur ad spiritualem animæ salutem, cum ex se non moueat pium voluntatis affectum, sed solum dirigat intellectum, ad discursum naturali facultate sua in propositis fidei reuelatæ propositionibus.

Pro Doctoratu & collata licentia docendi in 3 1
Theologia sine simonia aliquid tanquam precium exigi potest; quia publicæ eiusmodi approbationes & facultates diriguntur ad actus, qui per se spirituales non sunt.

Pro officio prædicationis aut exhortationis spiri- 3 2
tualis aliquid accipere vt precium operis, simonia est iuxta cap. 10. Matth. Gratis accepistis, gratis date: Ratio, quia verbum Dei est maximum donum spirituale ad animarum salutem per se ac principaliter institutum. Ludimoderatores tamen possunt aliquid accipere, quia Catechismus non solum cohortatorio iradere solent, sed sicut aliarum artium præcepta exercendo memorias, etiam pro consilio morali munus accipi potest, quia per se ac directè doctoralis instructio est.

Gratiæ gratis datæ, vt sanitates, prophetiæ, item 3 3
gratia sanctificans, & sacramenta nouæ legis atque sacramentalia omnia propriè sunt materia simoniæ.

Materia remota sacramenti, panis, vinum, oleum secluso scandalo, possunt vendi, sic dicit Sotus; Chrisma ratione materiæ posse vendi, si scandalum & suspicio Simoniæ absit, neque iustitia obliget

obliget administrandum, sed pro materia propinqua actione transeunte, ablutione & forma aliquid accipere est simonia, quia sunt actus potestatis spiritualis, qui nullam aliam nullitatem & æstimationem habere possunt, quam quod ex Christi institutione & quo ad animarum salutem conferant, quæ tota ratio spiritualis est.

- 34 Vendere S. Eucharistiam præsertim infideli aut venefico gravissimum scelus est. Iudas tamen non commisit simoniam propriè dictam. Quandoquidem Iudæis Christum vendidit tanquam hominem naturalem, sine vlla æstimatione sanctitatis, divinitatis, alteriusve spiritualitatis. Quare licet non tantum iniustitiam, sed etiam sacrilegium gravissimum commiserit, non tamen propriè simoniam.

NB. Vendere materiam rerum sacrarum (v. c. vasorum, numismatum benedictorum, vestium sanctarum) secundum se precio æstimabilem, non est simonia.

- 36 Pro iure sepulturæ aliquid accipi potest, si sponte offeratur, item vigore consuetudinis, non veluti precium, tunc enim esset simonia.

NB. Loca & subsellia in Ecclesiis pro pecunia locare licet, deputatâ fabricâ.

- 37 Materialia Ecclesiæ imò ipsam Ecclesiam in necessitate æstimando saltem expensas, quæ in ea factæ sunt, item obligatio certum locum præbendi in Ecclesia ad sepeliendum precio æstimabilia vendi possunt, dummodo consecratio seu spiritualitas non æstimetur utpote accidentaliter tantum annexa.

- 38 Officia diuina & quæuis orationes etiam private sine vitio simoniæ non possunt venire in commutationem pro re temporali, seu precio æstimabili,

quamvis nihil obstat, quominus aliquid petatur pro processione, gestatione crucis, pro officio funebri, non per modum precii, sed ratione laudabilis consuetudinis.

NB. Cum pauperibus pecunia datur ea lege, ut accipiant secundum intentionem dantis, interpretandum est per modum stipendii, quale etiam sacerdoti datur, ut pro certa causa sacrificet.

In susceptione monialium aliquid recipi potest, 39 tanquam dos ad praesentem sustentationem; necessaria si monasterium inops, si diues simonia iure Ecclesiastico, sed consuetudo contraria damnari non potest. Alioquin pro susceptione ad statum religiosum nihil accipi potest, quia status religiosus spiritualis est. Dos potest accipi ad eum modum, quo accipitur in matrimonio carnali, in quo secernitur spiritualitas ab onere alendi personam quod temporale. Quod si sponte & liberaliter aliquid offertur ab ingrediente religionem, licitum est propter consuetudinem introductam, si fiat sine pactione.

Omnis actus Iurisdictionis Ecclesiasticae materia 40 simoniae est, quia sicut potestas Ecclesiastica spiritualis est, tum ratione principii, tum ratione finis; ita etiam actus ab ea procedentes. Quare simoniacum est, precium accipere pro absolutione, praesentatione, dispensationibus. In visitationibus tamen potest exigi moderatus victus. In votorum dispensationibus & iuramentorum apud sedem apostolicam per modum stipendii applicandi officialibus moderatum aliquod peti & accipi potest: Et licet propter speciem & suspensionem simoniae sacri Canones id prohibeant, tamen summus Pontifex eiusve legatus his non ligatur, utpote ex iure tantum

tumpositiuo, prouenientibus. Quod si per consuetudinem etiam in Episcopatu aliquod accipitur, simoniae criminis damnari non poterit. Consultum tamen esset, abrogare tales consuetudines maxime, quoad munera in collatione ordinum, prohibent enim Canones seuerè & Concil. Trident.

- 41 Labor corporis, qui in spiritualibus officiis per se exercendus est, secundum specificam rationem aestimari non potest; Nam labor corporis non est precio aestimabilis nisi in ordine ad opus, cuius causa suscipitur. Si ergo opus spirituale, ideoque inuendibile est, neque corporis labor per se intrinsece necessario requisitus, vendi aut precio aestimari potest. Veruntamen qui per accidens coniuncti sunt labores, molestiae, impensae, ea in compensationem venire possunt. Considerato etiam illo, quod ministri in spiritualibus occupati sint in gratiam fidelium ac proinde illis ex iusticia debetur aliquid, non ut premium, sed ut sustentatio vitae.
- 42 Non enim debent esse deteriores conditionis, quam alii operarii proinde pro ministerio non datur proprie premium operis alioquin tanto plus deberetur, quanto dignius ministerium esset, sed datur stipendium pro sustentatione personae operantis.
- 43 Omissio iuris spiritualis seu Ecclesiasticae potestatis v. c. si minister pecuniam accipiat, ut non sacrificet, est materia Simoniae, si scilicet accipiat pecuniam non precise, ac pure, quia opus spirituale in gratiam alterius committit. Sed tanquam in compensationem iacturae fructus spiritualis, quem ex opere sacro v. c. sacrificio accipere posset. Alioquin si omissio mera & pura sit nullumque spirituale affectum moraliter pariens, non est aliquod spirituale, consequenter nec materia simoniae.

§. V.

*De Simonia, qua committitur in beneficijs
Ecclesiasticis.*

Simonia commissa in beneficijs Ecclesiasticis vi- 44
 detur esse contra ius diuinum, quia stipendium
 beneficii Ecclesiastici non potest esse neque concipi
 sine iure spirituali exercendi officium utpote sibi in-
 vicem ita connexa, ut non nisi ob illud spirituale of-
 ficiū alicui competere possit, & consequenter si
 alicui vendatur ius beneficialium prouentuum, ven-
 di illi etiam ius spirituale exercendi officium: Alia
 ratio est de calice consecrato vendito, utpote cuius
 materia suapte natura non pendet ab annexo spiri-
 tuali ac proinde secundum se non æstimato spiritua-
 li vendi potest. Locutus autem sum de prouenti-
 bus Ecclesiastici beneficii formaliter, & in sensu
 composito, id est quamdiū prouentus per authori-
 tatem Ecclesiasticam, nec re nec virtute à spirituali
 munere separati sunt, sed iuxta primæuam institu-
 tionem & naturam debentur, tanquam stipendium
 sustentationis pro spirituali munere.

Nam aliàs certum est, prouentus beneficiorum 45
 à titulo spirituali per summum Pontificem separari
 posse, eosque vendi atq; absq; simoniæ vitio. Impli-
 citam seu virtuales separationem vides in hoc ex-
 emplo. Si Papa conferat alicui beneficium Eccle-
 siasticum, reformata sibi annua pensione, seu por-
 tione reddituum, eamq; pensionem à titulo spiri-
 tuali separata statim ab initio vendat beneficiato, ita ut
 aliter illi nolit gratiam beneficii facere, nisi in
 redemptionem pensionis consentiat non erit simo-
 niæ, sicuti neque usura est, si alicui nolis mutuare
 pecu-

pecuniam, nisi is vicissim tibi statim mutuare aut vendere velit triticum, sicut dixi lib. 3. Tract. 4. de iust. n. 3. Simile quiddam est, si Parochus à sacerdote pecuniam exigat, propterea quod ipsi licentiam det in parochia stipem lucrando celebratis missis, Simonia est, cum enim stipis detur propter sacrificium, eo ipso, quod licentia accipiendae stipis venditur, etiam ius sacrificandi venditur. Si autem parochus, qui propter onera & administrationem parochiae, quae ipsi incumbit, iustae aliquam stipis partem aut oblationis de sacrificiis cooperatoris sui capere potest, cum eodem paciscatur, ut proportione sibi competente in singulos annos certam pecuniae summam numeret, non erit haec pactio simoniaca sed iusta venditio.

- 46 Annatam seu fructus primi anni (solentes assignari ad Ecclesiasticum aliquem usum) ex beneficio spectato iure communi solus Pontifex sibi deposcere potest, ex plenitudine potestatis: sed per consuetudinem etiam Episcopi, Concil. Trid. non est receptum quoad auctariam constitutionem.

NB. Simonia est si pro ipsa collatione aliquid exigat quippe quae spiritualis muneris actus.

Pensiones laicales utpote separatae à spirituali titulo, licitae venduntur, sed Clericales sine simonia emi aut vendi non possunt, utpote fundatae in spirituali officio; Pensionarius tamen retenta obligatione sui spiritualis officii ipsas temporales pensiones seu fructus alicui ad vitam vendere potest.

- 47 Pensiones mixtae, id est, quae clericorum propriae sunt, sed non ob sacrum ministerium assignatae, sed solum ob senium infirmitatem, licet compositionem emi non possunt, quia clericales pensiones similitudinem

linem cum beneficiis gerunt; Vnde stylus Curiae Rom. damnat eiusmodi venditiones tanquam simoniacas, possunt tamen redimi, quia redimere non est emere aliquod ius spirituale, sed extinguere onus seu obligationem temporalem soluendi annuatim certam summam pecuniae aut fructuum, dummodo talis redemptio non sit non ita instituat, quasi per eam extingui debeat spiritualis obligatio remittendi officium B. Virginis: tunc enim simonia committeretur secundum stylum curiae.

Non est simoniacum Vicario munere onus redimendum dandum principali cum pacto voluntarie ab ipso acceptando, ut in ingressu annuatim soluat vicario parochi seu Ecclesiae collegatae annexae relinquat omnes proventus, ita tamen ut ex his copiosis proventus 100. aureos quantumvis capitulo soluere teneatur, simul etiam aliud pactum ineat cum vicario, ut statim, si velit, redimat onus totius pensionis 500. aureis: quia hic non est materia spiritualis, sed res merè temporaria, quae redimitur. Debet tamen Vicarius beneficium primò purè esse collatum sine tali obligatione, alias erit simonia.

Permutatio beneficiorum si propria pactione fiat sine Episcopi autoritate, irrita est, & simoniaca ob Ecclesiasticam iuris prohibitionem, imò permutans meretur beneficium amittere, sed per iudicis sententiam. Spectata tamen rei natura talis permutatio simoniaca non est, quia est spiritualis cum spirituali, sed propter periculum simoniacae intentionis prohibitum est, possunt tamen partes inter se prius tractare de permutatione sed cum conditione relata in consensum Episcopi.

Nnn Omnis

5 1 Omnis permutatio rei spiritualis cum altero spiri-
rituali habente annexum temporale, simoniaca est,
idque propter periculum, atque suspicionem ne id
fiat intuitu rei temporalis, adeoque per rem tem-
poralem comparetur ius spirituale.

Permutatio beneficii cum portione aut pensio-
ne praestimoniali in titulum beneficii recta est si-
moniaca quia tale praestimonium vere beneficiū est.

5 2 NB. Episcopus approbare potest permutatio-
nem beneficii cum pensione clericali quod non est
beneficium, non quidem ordinarie, sed in causa
speciali alicuius necessitatis potest v. c. ob sen-
tiam aut infirmitatem clerici, si clericus beneficium pu-
rè resignet in manus Episcopi, petens sibi suppeditari
sustentationem: Nihil obstat, quin Episcopus
tale beneficium pensionario alicui conferre possit,
eiusque pensionem, si iam vacare incipiat, alteri illi,
qui beneficium resignauerat tribuere.

5 3 Expensae quae de iure faciendae sunt in permuta-
tione beneficiorum in pactum deduci possunt pro-
pria autoritate, sed non aliae.

In permutatione beneficiorū inaequalitas fructuum
pecunia vel pensione annua ex pinguiori beneficio
detracta compensari potest interueniente authori-
tate Papae non itē Episcopi: Excepto casu extraordina-
rio necessitatis. Est simonia propria autoritate.
Etiam cum autoritate Episcopi, sine necessitate in
permutatione beneficiorum, fructuum inaequali-
tatem pecuniā ex pinguiore beneficio detractā
compensare. Ratio, quia fructus siue redditus bene-
ficiales ita annexi sunt spirituali titulo, ut nemini
deberi possint, nisi spiritualis praestiti officii, conse-
quenter, qui redditus beneficiales emit, ipsum titu-
lum

lenti seu ius beneficii emere conuincitur. Quare
 necesse est reditus à spirituali titulo separari ante cō-
 mutationem: Cum autem Episcopus iure ordina-
 tio non possit separare, etiam non poterit talem
 permutationem cum tali conditione approbare. 55

Transactio differt à compositione amicabili.
 Transactio enim dicitur, cum in lite dubia aliquid
 remittitur altero retento, aut vicissim petito, amica-
 bilis compositio autē est pactū seu remissio gratuita. 56

Orta lite beneficiaria possunt eam partes amica-
 biles inter se componere v.c. si vnus sponte & gratis
 suo iuri cedat, litēq; deserat, etsi nihil obstat, quomi-
 nus postea donū ex gratitudine sibi oblatū accipiat.

NB. Transactio simoniaca est. in qua ex vna par-
 te beneficium Ecclesiasticum, ex altera verò pars
 temporalis datur: Ratio, quia transactio est recipro-
 cus contractus & species quædam commutationis.
 Spiritualia autem cum temporalibus commutari nō
 possunt sine vitio simoniæ.

Transactio in aliis rebus spiritualibus præter be- 57
 neficia fieri potest inter partes sine interuentu rei tē-
 poralis v.c. si cōtrouersia orta sit inter Prælatos de iu-
 risdictione spirituali, transactionem facere possunt,
 diuidendo loca vel actus iurisdictionis. Nam trans-
 actio est species quædā permutationis, spirituale au-
 tē cum spirituali permutari nō prohibetur. Materia-
 lia ornamentorum secundum se permutari possunt
 sine ordinē ad rem factam ipsis annexam.

Omnia pactio in Ecclesiasticis beneficiis, quæ 58
 propria autoritate fit, tanquam simoniaca damna-
 tur iure Ecclesiastico propter periculum & suspicio-
 nem intentionis simoniacæ.

Episcopus & iudex delegatus parti litigandi per mo-
 dum

dum transactionis adiudicare possunt pensionem annuam in compensationem expensarum vel ad vitæ necessariam sustentationem, & in bonum pacis & concordiae, quæ ipsi etiam transigenti utilis est, adeoque precio æstimabilis.

- 60 Ius Patronatus videtur esse materia simoniæ spectato iure diuino, quia est secundum se quid spirituale, quia nihil repugnat, ut vnum & idem sit spirituale & annexum spirituali: Nam sic vasa & vestes consecratae spiritualia sunt principaliter propter habitudinem ad sacrificium & sacramenta, ad quæ antecedenter ordinantur, sicut ius patronatus ad beneficium Ecclesiasticum, & tamen ipsæ etiam sacre vestes & vasa secundum se spiritualia censentur propter Ecclesiæ institutionem, & consecrationem, & quia talia vendi aut precio æstimari non possunt, sine vitio simoniæ aduersus ius diuinum supposita Ecclesiæ illa institutione. Quare simili modo sius patronatus Ecclesiastica potestate institutum, secundum se vendatur, aut fundus cui tale ius annexum est illius ratione plurius æstimetur, committitur simonia aduersus ius naturale & diuinum, quia venditur id, quod per se ac intrinsece spirituale est, siue consideretur ratione principii à quo promanat, quæ est Ecclesiastica potestas, per quam etiam beneficia instituta sunt siue ratione proprii actus, quæ est presentatio & beneficium spirituale, per quam ipsi presentatio potentia siue ius saltem passiuum acquiritur, ut ipse ad beneficium institui possit, atque etiam debeat, si idoneus est.

§. VI.

Quotuplex sit simonia.

Simo-

Simonia alia est ex iure naturali (ex natura mala) 61
 Alia (quæ ex natura rei simonia non est) ex Ec-
 clesiastica tantum consuetudine est, quæ iterum du-
 plex: Vna, quæ versatur circa materiam, quæ neq;
 in se, neque proxima habitudine, aut intrinseca de-
 pendentia, sed solum remote vel accidentaliter rei
 spirituali annexa est, cuiusmodi annexio & habitu-
 do nõ sufficeret ad simoniam spectata rei natura nisi
 Ecclesiastica constitutio accederet, hac ratione solo
 Ecclesiastico iure prohibitum est, ne pro oleo vel
 chrismate aliquid exigatur, quamuis alioquin spe-
 ctata res naturalis simonia non sit, materiam rei spiri-
 tualis precio secundum se æstimabilem vendere.

NB. Venditio sacrorum vasorum & iuris patro-
 natus diuino iuri aduersatur: item venditio reditu-
 um Ecclesiasticorum beneficiorum.

Officia quædam Ecclesiæ, quamuis circa res tem- 62
 porales v. c. Archidiaconi, Custodes, Primicerii, seu
 Magistri chori, Ecclesiastico iure vendi prohibeat
 propter seruandum Ecclesiæ decorem & incommo-
 da vitanda, quæ sequerentur, si ramen talia officia
 etiam in laicum cedere possunt; Alii dicunt, quod
 possint vendi functiones talium officiorum certum
 esse posse vendi pro precio.

Officia secularis potestatis vendere per se qui- 63
 dem iniustum non est, sed non est consultum, quia
 re publ. perniciosum; Quia hac ratione inepti ho-
 mines ac publica munera assumuntur.

Papa potest simoniam incurrere contra ius na- 64
 turale ac diuinum, vtpote perinde ac alii naturali-
 bus ac diuinis legibus obligatus, sed non potest iu-
 dicari ab hominibus propter simoniam, nec pænas

Nnn 3 seu

seu censuras incurrit, quia ipse à nemine iudicatus est, nisi deprehendatur à fide deuius.

- 65 Officiales in curia Rom. non minus quam aliorum Prælatorum ministri simoniam committere possunt, si pro data aut promissa pecunia, aliquid spirituale impetrent: Ratio, quia si intercessori vel laudatori precium detur propter beneficium impetrandum emittur quodam modo & æstimatur ipsum beneficium, & intercessor mouet collatorem moraliter causans collationem: si tamē aliquid detur officiali pro præbendo aditu, vel pro labore accidēd aliter cōiuncto, sæpius eundi & de eundi ad collatorem non erit simonia, idq; si per modū stipendii accipiatur.

- 66 Simonia solo Ecclesiastico iure introducta, est peccatum irreligiositatis ac sacrilegii, sed nō propriè peccatum simonia: quia non reperitur ibi reciproca & onerosa commutatio, licet esse possit pactio irreligiosa & sacrilega propter Ecclesiasticæ legis prohibitionem.

- 67 Simonia alia est mentalis ex sola intentione & affectu v.c. si aliquis rem spiritualement alicui conferat, quasi eam ex iustitia debeat, pro obsequio v.c. temporali ipsi exhibito, licet nulla nec expressa nec tacita pactio intercesserit, & vicē versa, si aliquis rem temporalem alicui conferat, quasi ex obligatione iustitiæ eam debeat pro re spirituali sibi ab altero collata, nulla profus antecedente pactio. Alia est cōventionalis simonia, & dicitur, quæ in pactioe mutuum expressam vel tacitam transit, sed reali traditione seu executione nondum consummata est. Alia est simonia cōventionalis mixta, cum vel traditio

rei temporalis siue precii tantum facta est, nondū tradita re spirituali, vel vice versa: traditio rei spiritualis sacra est, nondum traditio precii temporalis.

NB. Qui fictè promittit dare rem temporalem pro spirituali sine animo obligandi, is non scōmittit simoniam conuentionalem, quia non est conuentio sine consensu in obligationē, qui vero deceptus dat spirituale pro re temporali mentali solum simonia delinquit, propter quam nulla pœna incurritur, quia non satis proditur, vt de illa iudicari possit.

§. VII.

De pœnis Simonie.

Pœnæ simoniæ delectæ, intelligendæ sunt, si 68
simonia ex vtraq; parte per traditionē completa sit. Ratio est, quia pœnæ tam graues strictè interpretationis esse debent, vt cum decernuntur propter aliquem actum peccaminosum. intelligantur de actu omnino completo.

Nulla simonia iuris pœnam ipso facto inducit, nisi 69
si ea, quæ est in Religionis ingressu, ordine ac beneficio Ecclesiastico.

Rarò propter datum aliquod in ingressu religionis 70
etiam virosimonia vitium incurritur, & non nisi secuta professione idque propter diuturnam consuetudinem talem exactionem cohonestantem.

NB. Cum Canones collationes beneficiorū si-
mone factas irritas esse decernunt, strictè interpretandos esse, vt non comprehendant monachatum.

Propter simoniacam collationē & susceptionem 71
ordinum etiam primæ tonsuræ incurritur excommunicacionis & suspensionis censuræ Papæ reseruata.

- 72 Propter simoniam realem & completam in beneficio Ecclesiastico contrahitur excommunicatio Papæ reservata, & electio, Præsentatio, confirmatio irrita est, nihil obstante, quod electus prouisus, &c. id ignorauerit, excepto si in fraudem pecunia data fuerit vel si ille expresse contradixerit.
- 73 Simoniacè electus aut prouisus inhabilis efficitur, quominus per dispensationem Episcopi idem beneficium consequi possit.
- 74 Beneficium simoniacè obtinens aliis beneficiis ipso iure non priuatur, neque inhabilis fieri videtur ad alia obtinenda ante iudicis sententiam.

§. VIII.

De Simonia confidentialia.

- 75 **S**imoniam confidentialis quatuor sunt modi: Primus dicitur Accessus, habetque locum in eo, qui ad beneficii Ecclesiastici prouisionem concurrat eligendo, præsentando, aut confirmando, si id agat cum certa confidentialia, v. delictet pacto aliqua interueniente, vt beneficium postea ipsemet, vel alteri v. c. nepoti ipsius resignetur. Secundus dicitur, Regressus, habetque locum in eo, qui renunciat beneficium in fauorem alterius, cum certa confidentialia quod postea tempore conueniente ad ipsum renunciantem, vel aliam personam v. c. cognatum eius idem beneficium repressum sit. Tertius modus est, Ingressus, si aliquis beneficium sibi collatum sed nondum possessum renunciet eâ confidentialia seu pacto, vt postea eius possessionem iterum ingrediatur, si is, cui resignauerat, mortuus fuerit, vel Episcopus v. c. factus. Quartus modus locum habere potest, tam in renunciante, quam conferente, si

Illud alicui obuenire faciant cum pacto, vt ex eo pensio, seu pars reddituum ipsi renunciati aut conferenti vel alteri personæ pendatur.

Simoniæ confidentiali plures pœnæ canonicæ 76 decretæ sunt. I. Episcopi & alii Prælati superiores interdictum ab ingressu Ecclesiæ, Inferiores autem pœnam excommunicationis sede Apostolicæ reseruatæ incurrunt.

II. Resignatio vel Collatio beneficii, in quo talis Simonia committitur irrita est, & prouisus inhabilis fit ad idem beneficium postea obtinendum, non tamen perdit ipso iure, quia renunciatio nulla est.

III. Inducitur Priuatio omnium beneficiorum ac personarum prius obtentarum, non tamen in conscientia per ipsum reum exequenda ante iudicis sententiam.

Mediator simoniam non incurrit censuram nisi 78 simonia ab vtraque parte tam accipientis, quam dandis completa sit.

§. IX.

De restituendi obligatione propter simoniacè accepta.

Qui simoniacè vendit, tradit rem spiritualem, in qua nullum temporale ius, vel commodum habet, acceptum precium restituere debet danti: Ratio, quia accipiens temporale precium pro re spirituali alteri communicata lædit iustitiam commutauam, non quod Ecclesiæ ministri non sint domini spiritualium charismatum & res spirituales precio æstimabiles non sunt, ergo debet parti læsæ restitutionem facere,

Nnn 5 Sicuti

80 Sicuti in usura non est titulus transferendi dominium, ita nec in simoniaca pactione.

81 Regula illa, si turpitudine sit tam ex pacto dantis, quam accipientis, restitutio Ecclesiae vel pauperibus fieri debet, ad forum externum non internum conscientiae spectat: Ratio, quia nulla lex Ecclesiastica afferri potest, quae ante omnem iudicis sententiam in conscientia obliget, ut acceptum simoniace ad pios usus conuertatur quamvis hoc ipsum à Iudice in penam delicti iustissime decernatur.

NB. Qui simoniace aliquod temporale tanquam precium pro administratione sacramentorum accipit, tenetur ad restitutionem, nisi ipsi alter condonet. Dico tanquam precium spiritualitatis, quia si aliquid accipiat tanquam stipendium vitae, non tenetur ad restitutionem, nisi post iudicis condemnationem, si aliquid acceptum fuit, in casu quo id lex Ecclesiastica prohibet. Imò etiam spectato iure naturali minister, qui ratione officii ac decimarum ex iustitia obligatus est sacra mysteria fidelibus praestare, si praeterea aliquid indebitè exigat, eisdem restituere tenetur.

82 Qui simoniace vendit rem spiritualem, in qua aliquod temporale ius seu commodum habet, is precium spectato iure naturali retinere potest ante condemnationem: Ratio, quia licet venditio eiusmodi rei spiritualis habentis annexum commodum temporale simoniaca sit, tamen non est iniusta, si temporalis commoditas quae in alterius gratiam dimittitur, iusto precio compensetur. v.c. si quis Ecclesiasticum beneficium alteri simoniace vendat.

83 Qui ius Patronatus simoniace vendit, non obligatur ad restitutionem rei acceptae. Nam licet ius patronatus

patronatus simpliciter spirituale sit, eiusque proinde
 venditio simoniaca, non tamen iniusta, si attenda-
 tur ad temporalem commoditatem v. c. honorē, qui
 secundum se precio quodāmodo estimari potest, quā-
 vis irreligiose eo quod in iure spirituali fundatus sit.

DD. consentiunt in hoc, quod qui precium acce- 84
 pit pro renunciatione beneficii ante omnem iudicis-
 sententiam restituere tenetur, idq; lege Ecclesiastica
 (statuente, vt beneficia gratis dentur) supposita
 tamen lege naturali. Et satisfacit simoniacus, si dan-
 ti restituat, quia nulla lex Ecclesiastica afferri potest,
 quæ diserte præcipiat, Ecclesiæ restituendum esse
 ante sententiam, quod si verò is, cui restitutio fie-
 ri deberet, libere remittat, cessat omnis obligatio
 restituendi.

Vtrum restituto precio simoniacè dato etiam res 85
 spirituales vicissim reddi debeat, varia consideratio
 est. Nam si reciproca traditio siue commutatio si-
 moniaca tantum fuit, nō item iniusta, tunc sicut pre-
 cium retineri potest, vsq; ad iudicis condemnationē,
 ita & res, quæ pro precio data fuit, puta officium tē-
 porale Ecclesiæ, ius patronatus, pensio clericalis quæ
 in titulū beneficii non erecta, propterea quod nul-
 lum ius Ecclesiasticum extet, quo horum venditio si-
 moniaca etiam irrita censeatur. Deinde precium
 simoniacè acceptū si sit pro re transeunte v. c. ordi-
 natione, vel alterius sacramenti collatione; tunc li-
 cet eavalida sit secundum omnes, nihilominus tamē
 precium restituendum est. Quod ad sacras res per-
 manentes attinet officia v. c. Ecclesiastica sacra va-
 sa, reliquæ, quando in eorum commutatione ipsa-
 met spiritualitas æstimatur. Et quidē de Ecclesiasti-
 corum beneficiorū collatione, electione iam supra
 dictum

dictum est, irritas esse si per simoniam fiant, ideoque beneficia retineri non posse, sed vna cum fructibus relinquenda esse. Quod verò attinet ad alias res sacras permanentes distinguendum est: Vtrum in iis quidquam spirituale est, tanquam principale se habeat, an verò tanquam accessorium ad prius membrum pertinere videatur, vasa, vestes sacratae, quae si carius vendantur propter spiritualem consecrationem excessus precii restitui quidem debet, sed contractus validus est, quia utile per inutile non debet vitari. Ad alterum membrum pertinent reliquiae, quae si vendantur ratione spiritualitatis, contractus irritus est, ideoque restituto precio etiam restituendae videntur reliquiae, tanquam datae sub conditione acquirendi precii. Sed hæc sufficiunt, adeoque finem imponimus huic libro de materia Religionis, ex animo optantes, vt omnia ad Dei optimi gloriam cedant, Amen.

LIBER QVINTVS.

TRACTATVS I.

De Sacramentis in communi.

C A P. I.

De notione nominis Sacramenti.

INter varias sacramenti, à sacro deriuati, acceptiones (pro mysterio siue re arcana, Sap. 2. Pro- uerb. 20. Matth. 13. Ephes. 1. 1. Corinth. 13. pro signo rei latentis, siue sacrae Daniel. 2. Apocalip. 17. Ephes.